

Zülkarneyn kimdir?

“Zülkarneyn kimdir? Zülkarneyn’in seddi bugün mevcut mudur? Mevcutsa nerededir? Ye’cüc ve Me’cüc ne demektir? Ye’cüc ve Me’cüc’ün kıyametin kopmasıyla alâkası nedir?”

Hazret-i Zülkarneyn (as), Kur’ân’da ismiyle zikredilen sâlihlerdendir. Kimliği konusunda açık bir nass olmadığı için nebi mi olduğu, veli mi olduğu, sâlih bir padişah mı olduğu hep tartışma konusu olmuştur. Bazı müfessirler, Kur’ân’da Allah’ın “Yâ Ze’l-karneyn”¹ şeklinde hitap ettiğinin bildirilmesini nazara alarak nebî olduğunu; bazıları da velî olduğunu iddiâ ederler. Bu konudaki ihtilâfa Üstad Bedüzzaman (ra) son noktayı koyar: Zülkarneyn, Allah’ın kendisini te’yid ettiği, hususî güç ve kuvvet verdiği², Yemen Padişahlarından bir şahıstır ki, Hazret-i İbrahim (as) zamanında yaşamış ve Hazret-i Hızır’dan ders almıştır.³

Zülkarneyn, “İskender” olarak da tanınmıştır. Her ne kadar Fahrüddin Râzî tefsirinde Yunanlı İskender’in Zülkarneyn olduğunu söylemişse de; milattan takriben üç yüz sene önce yaşamış ve Aristo’dan ders almış olan Yunanlı İskender’in tarihî bilgiler açısından Zülkarneyn olamayacağına müfessirlerin çoğunluğu birleşmişlerdir.⁴ Bedüzzaman (ra) da Zülkarneyn’in, Yunanlı İskender olmadığını kaydetmiştir.⁵

Hazret-i Zülkarneyn’in, Ye’cüc ve Me’cüc denilen bozguncu, fitne ve fesatçı, mütecaviz, vahşî, saldırgan, yağmacı, yıkıcı ve zalim iki kabilenin şerrinden ve saldırılarından medenî ve mazlum kavimleri korumak için bir sed bina ettiğini, yine Kur’ân beyan eder.⁶ Kur’ân, bu seddin nerede inşa edildiğinden ise açıkça bahsetmez. Dolayısıyla bu konu da bize kapalıdır. Kimi müfessirler bunun Çin Seddi olduğunu, kimileri Yemen’de bulunan Me’rib Seddi olduğunu, kimileri Ermenistan ile Azarbeycan’ın iki dağı arasında (Kafkasya’da) bulunan Derbent’teki demir kapı olduğunu, kimileri Buhârâ’nın ortasında yer alan Kokya dağı bitişiğinde bulunduğunu, kimileri de bu seddin zamanla höyük şeklinde örtülerek bir dağ şeklini alıp kaybolduğunu nakleder. Rivayetler muhtelifdir. Tarihte bu isme lâayık birçok sedlerin yapıldığı da bir gerçektir. Burada açık olan, bu seddin demir ve bakır eritilip dökülerek müstesna bir inşa tarzı ile yapılmış olduğudur.⁷ Bedüzzaman (ra) bütün bu müfessir kavillerini naklettikten sonra Çin Seddinin, Kur’ân’ın bahsettiği İlâhî takviye ile yapılmış sed olduğunu söylemenin “caiz” olduğunu kaydeder.⁸

Bu sed için Hz. Zülkarneyn'in; "Bu, Rabb'imden bir rahmet eseridir. Rabb'imın vaad ettiği vakit geldiğinde onu yerle bir eder; Rabb'imın vaadi haktır." Sözü de Kur'ân'ın beyanatı arasındadır.⁹

Ye'cüc ve Me'cüc mes'elesine gelince; Ye'cüc ve Me'cüc'ün bozguncu, fesatçı, yıkıcı ve zalim iki kabile olduğunu yukarıda söylemiştik. Bu kabilelerin Hazret-i Nuh'un oğlu Yafes'in torunlarından iki kabile olduğunu söyleyenler olduğu gibi; Moğol ve Mançur taifeleri olduğunu söyleyenler, kuzey doğu kavimlerinden birer kavim olduğunu söyleyenler, insanoğlundan medeniyeti bozmaya ve yıkmaya vazifeli bir taife olduğunu söyleyenler ve nihayet Allah'ın mahlûkatından yerin üstünde veya içinde insan veya insan olmayan, ama insanoğlunun kıyametine sebep olan bir taife olduğunu söyleyenler de mevcuttur.

Bedüzzaman hazretleri (ra) bu konudaki ihtilafı da şu hükmüyle giderir: Ye'cüc ve Me'cüc, bozguncu, yıkıcı, fesatçı, medeniyet ve huzur toplumlarının eceli hükmünde Allah'ın mahlûkatından iki taifedir.¹⁰

Dünkü yazımızda; Cenâb-ı Hakk'ın Kur'ân'da, Zülkarneyn'in Ye'cüc ve Me'cüc denilen bozguncu ve zâlim insanların şerlerinden masum ve mazlûm milletleri korumak için, Allah tarafından te'yid edilmiş bir güçle yaptığı sedden haber verdiğini ifâde etmeye çalışmıştık. Bu seddin nerede bulunduğu ise meçhulümüzdü.

Üstad Hazretleri (ra) bu seddin külliyyetinden bir ferdinin Çin Seddi olduğunu beyan eder¹¹; fakat şu kesin tesbitini de kaydetmeden geçmez: Sedd-i Zülkarneyn, müfsitlerin şerlerini def'etmek için yapılmış büyük bir sed ve cesim bir duvardır.¹² Hazret-i Zülkarneyn bu seddi "nübüvvetkârâne irşâdâtıyla" bina etmiştir.¹³ Hz. Üstad'ın bu ifadelerinden, Zülkarneyn'in tavır ve hareketlerini nübüvvet'e daha yakın bulduğunun anlaşılabileceğini; binaenaleyh, Zülkarneyn'in (as) nebi olabileceği hususunda bir ipucu alınabileceğini de burada hatırlatalım.

Kur'ân'ın küllî ve geniş olayları birer örnekte nazarlara sunduğunu, buradan hâdisenin benzerlerine intikal edilmesinin ve belli hisseler çıkarılmasının aklen daha kolay olacağını beyan eden Bedüzzaman Hazretleri (ra), Kur'ân'ın kıssaları hisse alınması için zikrettiğini, bu kıssaların Kur'ân'ın maksatlarına münasip noktalarının seçilerek hayat ukdeleri hükmünde ana maksada bağlanması gerektiğini, hâdisenin detaylandırılması değil, hisse alınmasının önemli olduğunu vurgular.¹⁴ Ye'cüc ve Me'cüc ile sedd-i Zülkarneyn hadisesinin de, küllî efrâdı içerisinde bir ferdi teşkil ettiğini, meselâ Ye'cüc ve Me'cücün bozguncu ve şerîr sıfatlarıyla kıyâmete yakın yeniden çıkacağını ve dünyayı fesada boğacağını da sahih rivâyetlerde bildirildiğini haber verir.¹⁵

Sahih kaynaklarımızda Nevvâs b. Sem'ân'ın (ra) rivâyet ettiği oldukça uzun bir hadîs vardır. Bu hadiste Peygamber Efendimiz (asm) deccaldan bahseder. Deccalin fitnesinin dehşeti hakkında, “ben aranızda bulunmazken çıkacak olursa herkes kendi nefsinin müdâfii durumunda olacaktır.” buyurur. Sonra oldukça uzun ve müteşâbih bilgiler verir. Hazret-i Îsâ'nın (as) ineceğini haber verir. İnsanların şerlilerinden olan Ye'cüc ve Me'cücün kıyâmete yakın yeniden türeyeceğini ve dünyayı fesada vereceğini beyan eder. Bu hadiste Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm), Ye'cüc ve Me'cücü “insanların şerlileri” sıfatıyla tanımlar.¹⁶

Bedüzzaman Hazretleri (ra), bu hadîsin tefsîri sadedinde yaptığı îzâhâtta, meselâ çekirge gibi bir âfetin bir mevsimde pek çok bulunabileceğini, mevsim değıştikçe memleketi fesâda veren o yoğun kabilenin hakîkatının mahdud bazı fertlerde saklanacağını, zamanı geldikçe emr-i İlâhî ile yeniden o mahdud fertlerden gâyet çoklukla aynı fesadın başlayabileceğini; çünkü onların karakterleri ve yapıları değışmediğini, ancak inceldiğini, mevsimi gelince zuhur edebileceğini beyan eder. Bu örnekten hareketle; bir zaman dünyayı yaşanmaz hale getiren Ye'cüc ve Me'cüc taifesinin de mevsimi geldiği vakit, izn-i İlâhî ile dünyayı ve beşerin medeniyetini yeniden darmadağın edeceğini, dünyanın yeniden büyük bir şer ve fesat fırtınası yaşayacağını kaydeder.¹⁷ Allah bilir; bu şer ve fesat yoğunluğu öyle arsız ahlâksızlıkları netice verir ki, belki de kıyamet bu şerir yığının üzerine kopar.

Zaten insanın fıtratında bozmak, yıkmak ve zulmetmeye karşı şiddetli bir meyelân vardır. Bu meyelâna imanla ve Allah korkusuyla sınır konmadığı takdirde, ortaya çıkacak fitne ve fücurun Sedd-i Zülkarneyn'e sebep olan Ye'cüc ve Me'cücü aratmayacağı açıktır.¹⁸ Belki bundandır ki, insanlığın yüzde doksan gibi bir ekseriyetinin Ye'cüc ve Me'cüc olduğunu nakledenler de olmuştur.¹⁹

Bedüzzaman Hazretleri (ra) bu tehlikeyi hiçbir zaman göz ardı etmediğinden, uzun ve verimli ömrünün tamamını milletin imanının selâmeti için vakfediyor; sedd-i Kur'ânî'nin tezelzülüyle Ye'cüc ve Me'cücünden daha müthiş olarak, ahlâkta ve hayatta karanlıklı ve zulümlü bir anarşiliğin ve dinsizliğin fesadına karşı tek çarenin iman hizmetinde kilitlenmek ve yoğunlaşmak olduğunu şiddetle haber veriyor.²⁰

Dipnotlar:

1. Kehf Sûresi, 18/86
2. Muhâkemât, S. 59
3. Lem'alar, S. 112
4. Tecrit Terc. IX/98
5. Lem'alar, S. 112

6. Kehf Sûresi, 18/95
7. Kehf Sûresi, 18/96
8. Muhâkemât, S. 60
9. Kehf Sûresi, 18/98
10. a.g.e., S. 60
- 11 - Lem'alar, S.113
- 12- Muhâkemât, S. 59
- 13- Lem'alar, S. 112
- 14- Muhâkemât, S. 61
- 15- Sözlər, S. 311
- 16- R. Sâlihîn, 1805
- 17- Sözlər, S.311
- 18- Şuâlar, S. 507
- 19- Tecrit Terc. IX/101
- 20 -Kastamonu Lâhikası, S. 111